

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 36.

8. rujna 2005.

cijena 80 Ft

Foto: B. P. B.

Predaja nove školske zgrade u Pečuhu

IZ SADRŽAJA:

- „Događaji tjedna”
str. 2.
- Hrvatsko-mađarsko obrazovno središte Miroslava Krleže
str. 3.
- Bošnjačko sijelo
str. 4.
- Zbogomdavanje petroviskoj školskoj direktorici Jutki Handler
str. 5.
- 555. obljetnica rođenja Marka Marulića
str. 6.
- Planovi Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a
str. 7.
- Školsko zrcalo Gradišća
str. 8.-9.
- Kratak pregled hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova u Pomurju
str. 10.-11.
- Aktualni trenutak u HOŠIG-u
str. 12.
- Hrvatsko školstvo u brojkama
str. 13.-15.
- Hrvatska nastava u Bačkoj
str. 16.-17.
- Dvojezičnost korak dalje u očuvanju materinske riječi te izgradnji i očuvanju nacionalne samosvijesti
str. 18.
- Novosti petroviske Dvojezične škole
str. 19.
- Od rujna u hrvatskoj gimnaziji
str. 21.

„Dogadaji tjedna“

PHARE CBC – Program Phare CBC (koji završava iduće godine) potpomagao je zajedničku prekograničnu suradnju, i 2002. godine proširio se na cijelu Mađarsku i njezine pogranične dijelove. Jedan od prvih velikih projekata jest upravo projekt grada Pečuha i hrvatske škole koja je u njegovu vlasništvu. Projekt je to proširenja hrvatske škole, Hrvatsko-mađarsko obrazovno središte Miroslava Krleže. Ciljevi su projekta njegovanje nacionalne samosvijesti i priprema za zajednički suživot u ujedinjenoj Europi te osiguravanje uvjeta u kojima će učenici usvojiti potrebna znanja te gradnja potrebne infrastrukture. Natječaj je pisan 2002., sredstva su dobivena i odobrena 2004. godine. Projekt zgrade sačinio je András Köves, suradnik Pécsépterv Kft-a. Ostvarenje projekta usklađivala je Katalin Kovács u suradnji s Andrásom Jankóom. Svota koja je stajala na raspolaganju za ostvarenje projekta jest 1,65 milijuna eura, od čega je Samouprava grada Pečuha osigurala 102 milijuna forinti. Sagrađila se aula s 250 mjesta koja se nadogradila na postojeću školsku zgradu, te učenički dom s 80 postelja i osam učionica. Izvođač je bio ZÁÉV Rt. Radovi su počeli u kolovozu 2004. godine. Iz dobivenih sredstava osigurana je potpuna oprema nove infrastrukture, namještaj, tehnički uređaji i ozvučenje. Zgrada je predana na uporabu 31. kolovoza 2005. Obnova kuhinje je u tijeku i po novim planovima trebala bi biti gotova do kraja prosinca 2005. godine, dok bi se obnova postojeće zgrade trebala završiti do rujna 2006. godine. Tako bi do početka sljedeće školske godine 2006./07. hrvatsko obrazovno središte bilo u potpunosti obnovljeno. Ostvarenje projekta pratio je i Twinning dio koji se ogledao u izradi i ostvarenju nastavnoga gradiva pod naslovom Nacionalne vrijednosti u zajedničkoj Europi. Zajednička prekogranična suradnja, te manjinska prava, zaštita manjina i obrazovna politika sastavni su dijelovi narečenoga projekta.

Priroda je pokazala svoju moć, Katrina je harala trima državama na jugu SAD-a, prostorom veličine dvije i pol Mađarske. New Orleans je pod vodom, šteta je veća od 25 milijardi dolara, broj mrtvih još uvijek je nepoznat, bande haraju opustošenim područjima, a za njihovo zaustavljanje, kažu novinske vijesti, bilo bi potrebno 40 tisuća vojnika. Najveća prirodna katastrofa u američkoj povijesti, cijene nafte vrtoglavo rastu. Anarhija, kaos vladaju američkim državama na Jugu, kolera, tifus samo što nisu izbili. Navodno za sve je kriv čovjek i globalno zatopljenje, nema više močvarnih područja koje bi mogle zaustaviti i smanjiti snagu uragana. Istodobno u Kini i Japanu tajfun Talim odnosi živote i nanosi velike štete.

Hrvatska diplomacija krenula je u nove pregovore s Europskom unijom. Kada ćemo već u Europu?

Ovaj broj Hrvatskoga glasnika mogli bismo nazvati i brojem koji govori o našim školama, jer školstvo je jedan od najvažnijih sastavnica u planiranju budućnosti hrvatske zajednice. I dok se neke škole zatvaraju, mi otvaramo nove, kazao je predsjednik HDS-a Mijo Karagić u Pečuhu. Godine 2002. bilo je malo vizionara koji su vjerovali u ostvarenje projekta, kažu, svega troje njih. Danas je ovo središte ponos narodnosne politike, i većine i manjine. Narodnosna je pak politika prošli

tjedan, doduše skromno, obilježila 15. obljetnicu opstojnosti Ureda za nacionalne i etničke manjine. Ideje, ideje i ideje, čarobna je riječ. Vizije. Vjera. Ako imamo ideju, onda imamo i viziju, a s pravim partnerima viziju i ideju možemo ostvariti. Ako imamo novaca, a nemamo viziju i ideju, onda ne možemo graditi budućnost, niti planirati, ne vidimo cjelinu u moru svojih sitničavosti i osobnih interesa, tek smo statističke brojke koje dobro zvuče. Bez pravog pokrića. Što zapravo pokriva kružok hrvatskog jezika, četiri sata tjedno materinskog jezika, dvojezičnost. Hrvatska je zajednica bila prva koja je preuzela jednu svoju školu, prva koja je u dva naselja postupno prešla i prelazi na dvojezičnu nastavu. Dvojezične škole imaju sa 170% višu normativu od normativa škola s predmetnom nastavom, nadležne Samouprave mogu se natjecati za poseban fond. Tako je samouprava Petrova Sela dobila 10,5 milijuna, Martinaca 4,6 milijuna, pečuška samouprava 22,8 milijuna za hrvatsku školu, te HDS za santovačku školu 22,8 milijuna forinti. Prije sedam-osam godina rodila se zamisao vlastite škole (prvi korak ka kulturnoj autonomiji). Oni koji su imali viziju, koji su gledali dalje od drugih videći pred sobom budućnost Hrvata u Mađarskoj, tada su imali hrabrosti unatoč mnogobrojnim skepticima učiniti prve korake.

Nova školska zgrada u Pečuhu

Nagrade Miroslava Krleže – U znak priznanja i zahvalnosti onima koji su najviše pomogli u ostvarenju projekta Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta Miroslava Krleže u Pečuhu, ravnatelj škole Gabor Győrvári uručio je Nagradu Miroslava Krleže pečuškomu gradonačelniku Lászlóu Tolleru, Józsefu Usztaju, ravnatelju projekta pri Nacionalnom uredu za razvijanje, Brigit Berggrensson, stručnjakinji iz Danske koja je sudjelovala projektu, dr. Katalin Kovács, voditeljici projekta pri gradu Pečuhu i Gizelli Böröcsök, koordinatorici projekta, suradnici Váti Kht-a.

Hrvatsko–mađarsko obrazovno središte Miroslava Krležę

*Predana na upotrebu nova zgrada škole i učeničkog doma,
djeca još uvijek u starom učeničkom domu*

Republike Hrvatske u Budimpešti, generalni konzul Ivan Bandić, predstavnici grada i prijateljskih škola, manjinski zastupnici...

Nakon pozdravnih riječi ravnatelja škole Gabora Győrvárija, pečuški gradonačelnik ukratko je sažeo značenje spomenutoga projekta, te ukazao na posebnosti manjinske politike kojoj grad Pečuh poklanja pozornost i potporu. Potom je u svečanim okvirima i biranim riječima otvorio školsku godinu u gradu Pečuhu, upoznavši pritom nazočne s brojkama koje odlikuju školstvo u gradu. Slijedio je svečani program u kojem su se čule recitacije na hrvatskom i mađarskom jeziku, pjevao je školski zbor i nastupio školski orkestar. Nakon toga održana je konferencija koja je nazočne upoznala s narečenim projektom koji je predan na upotrebu.

Premda radovi još uvijek nisu u potpunosti završeni, očekuje se kako će se djeca moći useliti u novoizgrađene prostore početkom listopada, a završetak radova na školskoj kuhinji očekuje se koncem kalendarske godine.

Dobra je vijest da su namaknuta sredstva i za obnovu već postojećega školskog zdanja. Bilo je lijepo u Pečuhu, i nitko se zapravo nije ni zapitao zašto radovi još uvijek nisu privedeni kraju i zašto klize rokovi, jer vidjevši pokazano, svi su se radovali gledajući kako iz dana u dan hrvatsko školsko središte u Pečuhu postaje bogatije i ljepše.

László Toller: Nas je projekt stajao svega 102 milijuna forinti, ali grad je dao i ovim projektom primjer kako manjina i nije manjina, kako se može graditi na poznavanju kulture i nacionalnih vrijednosti Hrvata u Mađarskoj. Ovaj je razvoj prirodan i vjerujem kako će se uspješno nastaviti. Projekt pokazuje kako ova škola namjerava živjeti i ima budućnost s pomoću mjesne i Hrvatske državne samouprave.

Mijo Karagić: Cijenjeni uzvanici, dragi gosti, dopustite mi da u ime Hrvatske državne samouprave pozdravim učenike škole i sve djelatnike jer mislim kako je ovaj dan u prvom redu njihov. Njihov je zadatak ispuniti sadržajem ovu modernu zgradu koju smo nazvali Hrvatsko-mađarskim prosvjetnim središtem. Vjerujem i siguran sam kako će to uspješno učiniti. Ova će hrvatska škola u sasvim novim uvjetima biti još veći ponos grada Pečuha i svih Hrvata u Mađarskoj. U životu jedne narodnosti ovo su rijetki trenuci, pogotovo danas u teškim financijskim uvjetima kad se u pojedinim naseljima zatvaraju škole, a mi gradimo nove školske ustanove vjerujući u našu sadašnjost i budućnost. Zahvaljujem svima koji su pomogli u ostvarenju davnoga sna Hrvata u Mađarskoj. Realizacijom ovoga projekta dokazali smo da gradimo svoju budućnost, a današnji dan taj osjećaj je ojačao. Ova je hrvatska škola jedan od najvažnijih zaloga naše sadašnjosti i budućnosti.

Gabor Győrvári: Počeli smo 54. školsku godinu u Hrvatskoj školi u Pečuhu u prostorima koje do sada u našoj prošlosti nikada nismo imali, koji su izgrađeni za nas, i nikad još nismo bili toliko pripravnici za početak kao danas, usprkos poteškoćama i sitnim nedostacima. Pozdravljam sve učenike, u prvom redu dvadeset učenika prvog razreda, 33 učenika devetog i 16 učenika nultog razreda. Broj naših učenika u posljednje dvije godine povećao se domalo 25%, od 207 danas imamo 260 učenika. Obećavamo da ćemo povjerenje opravdati.

Nastupi KUD-a „Baranja” u rujnu

Na Bošnjačkom sijelu u Kukinju sreli smo voditelja KUD-a „Baranja” Đuro Jeranta koji nas je obavijestio da istoga dana Društvo nastupa u Kukinju, a poslije kukinjskog nastupa ide dalje do Potonje gdje će sudjelovati folklornom programu povodom Dana sela. Počela je nova školska godina, a time i jesenski nastupi Društva koje se ovoga ljeta odmaralo. Trenutno u „Baranji” pleše 24 plesača, koji se tjedno sastaju dva puta na probama u zgradi Filozofskog fakulteta u Ulici Ifjúság. Fakultet već od samog utemeljenja „Baranje”, 1967. godine, osigurava prostor za probe KUD-a. Sadašnji broj plesača dovoljan je, kaže voditelj Društva Đuro Jerant, ali bi bilo optimalno ako bismo imali 30-ak ili nešto više plesača. Trenutno u okvirima Umjetničke škole KUD-a „Baranja” formirana je mala skupina, pa se plesni ansambl nada da će ubuduće moći vrbovati svoje plesače upravo od polaznika spomenute skupine. Sve je teže pridobiti mlade ljude, treba mnogo probati, često nastupati vikendom, a mladi su okrenuti nekim novim izazovima.

U okviru Dana grada Komlova, ondje nastupamo 3. rujna, a sredinom mjeseca, 13. rujna u Sigetu na Danima Zrinskih. Ima puno planova i programa, čeka nas bogata jesen. Imamo jako mlad i nadaren orkestar u sastavu Tomislav Taradija, Adam Sabo, Marko Jerant i Marko Šafar. Sve su to mladi dečki, gimnazijalci i jedan učenik sedmog razreda – kazao nam je Đuro Jerant.

Kukinj

Bošnjačko sijelo

Tradicionalno okupljanje bošnjačkih Hrvata iz okolice grada Pečuha počelo je početkom 90-ih godina, uz nakanu da se ova značajna kulturno-društvena manifestacija svake godine održi u jednom od bošnjačkih naselja u kojima i danas u većini žive i rade bošnjački Hrvati. To su Pogan, Salanta, Kukinj, Udvar, Semelj... Prvo Bošnjačko sijelo održano je u Kukinju, jednom u nizu od njih; domaćin je bila Salanta, a tada su Kukinjci preuzeli silom prilika stvar u svoje ruke i Bošnjačko sijelo, bar zasada trajno preselili u Kukinj, tu malu oazu pjesme, običaja i svakodnevnice bošnjačkih Hrvata, u zajednicu koja složno radi za dobrobit naselja i koja se prije svega voli veseliti i šaliti oko bogatoga stola i dobre kapljice iz svojih podruma nakon napornoga radnog dana.

Tako je i ove godine 11. Bošnjačko sijelo održano 10. put u Kukinju, 27. kolovoza, u organizaciji kukinjske hrvatske i mjesne samouprave. Organizatori su za mnogobrojne goste priredili bogate sadržaje. Dan je otpočeo glazbenim buđenjem koje su upriličili kukinjski svirci na čelu s načelnikom sela Ivom Grišnikom. Dobro raspoloženje nastavljeno je na malom jezercu gdje se pecala riba. Natjecale su se ekipe Šokačkoga kera, Salante, Udvara, Katolja, Semelja, Pogana i Kukinja. Ulovljena je riba zajedničkim snagama očišćena, a potom ispečena i pojedena uz ukusnu kapljicu s mostarskih vinograda, šalu i pjesmu. Dan je nastavljen turnirom u malome nogometu u kojem se ogledalo osam momčadi. Pobijedili su Udvarci. Istovremeno se kuhalo. Trebalo je skuhati što ukusniju sarmu, a natjecanju se nije mogao pridružiti onaj koji nije obećao da će skuhati bar 40-ak sarmi. Izvrsne su bile sarme kuhara iz Mišljena, Salante, Šokačkoga kera, Udvara, Semelja, Pogana, Kukinja. U sveopćoj vrevi dana i veselom raspoloženju najmanje je važno bilo tko su pobjednici. Bili su to svi oni koji su sudjelovali bošnjačkom veselju u Kukinju. Najposrećeniji dio dana bio je bogati kulturno-folklorni program na otvorenom pod velikim šatorom. Okupili su se mnogi Hrvati, dok su izvrsni kuhari miješali perkelt od divljači, pazili na sarmu... Prvi su na pozornicu izašli domaćini, dvije djevojčice: Margareta Krasznai i Gabriela Huszár koje su nazočne, među njima i generalnoga konzula Republike Hrvatske u Pečuhu Ivana Bandića i predsjednike hrvatskih samouprava obližnjih naselja pozdravile prigodnom recitacijom. Potom je slije-

dio nastup Mješovitoga pjevačkog zbora Ladislava Matuška iz Kukinja i njihova orkestra. Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe nastupio je na svim Bošnjačkim sijelima, a ovoga su puta uz pratnju Orkestra „Vizin” izveli baranjske i slavonske pjesme. KUD „Baranja” iz Pečuha uz pratnju svog orkestra plesao je dva plesna bloka, mađarske i hrvatske plesove, a Ženski pjevački zbor iz Pogana obradovao je nazočne izvedbom baranjskih pjesama. Mali plesači KUD-a „Marica” iz Salante, kao i uvijek, bili su dobri, a svojom izvedbom slavonskih plesova uz pratnju „Vizinovih” pokazali su koliko su naučili od posljednjeg nastupa. Pravo iznenađenje dana bio je nastup kukinjskog orkestar pod vodstvom Ive Grišnika i solo nastup sestara Grišnik. Mira, Dora i Petra izvele su niz poznatih bosanskih sevdalinki. Nakon programa slijedilo je čašćenje oko bogatoga stola. Svi koji su navratili u Kukinj imali su priliku ne samo kušati već se i dobro najesti izvrsnih sarmi i perkelta.

A da se ne bi ulijenili, pobrinuo se Orkestar „Badel”, koji je svirao do ranih jutarnjih sati. Nije izostao ni vatromet. Kako kaže predsjednik kukinjske Hrvatske samouprave Đuro Taradija, bilo je ludo i nezaboravno, a najizdržljiviji su dočekali i svitanje dana uza šalu i razgovor.

Zbogomdavanje petroviskoj školskoj direktorici Jutki Handler

načelnik Petrovoga Sela, najprlje je zahvalio za jako uspješno pedagoško djelo, za sve ono što je školska direktorica učinila prik toliko ljet za mladinu naselja i da joj je bilo vik pred oči hrvatski odgoj, sačuvanje hrvatske riči, održanje svisti i običajev. Za mirovinske dane joj je zaželjio čuda zdravlja, lipih ljet med nukici, s familijom skupa. *Anna Simon*, peljačica Glavnoga odjela za nacionalne i etničke manjine u Ministarstvu prosvjete, je donesla pozdrav ministra i u pratnji sljedeće riči je predala i državno odličje slavljenici: „40-ljetošnje pedagoško djelo ste stavili na stol, i kad danas pogledam na ovu dičju zajednicu, mogu mirno reći da je bio vridan vaš trud, vaša skrb marljivost, žilavost. K tomu je vridni dokaz da ste s velikim i napornim djelom mogli uspjeti ter upeljati vekšu razinu, vekši stupanj manjinske nastave u vašoj školi”. Predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave ter dopredsjednik Hrvatske državne samouprave *Čaba Horvath* je zbogomdao i negdašnjoj kolegici, šefici, polag ke je začeo učiteljsko djelo. Uz nje brojne neprocjenjive zasluge je još istaknuo da je Jutka Handler svenek djelala zato da petroviska škola ostane, prava je pedagoginja ka je veselo i rado učila svoje školare, a zvana toga je još i izjavio da će ime donedavne ravnateljice kvizno sa zlatnimi slovami zajti u seosku kroniku. Kada je školarica 8. razreda Petra Kapitar recitirala pjesmu za opraštaj, a zadnje riči je izgovorila u plaču, svi su ganutljivo obrisali suze s lica. Jutka Handler je od ovoga miseca i službeno u penziji, ali redovno posjećuje svoju školu jer kot gost-pedagoginja i dalje predaje ure nimškoga jezika u 4. i 8. razredu.

-Tiho-

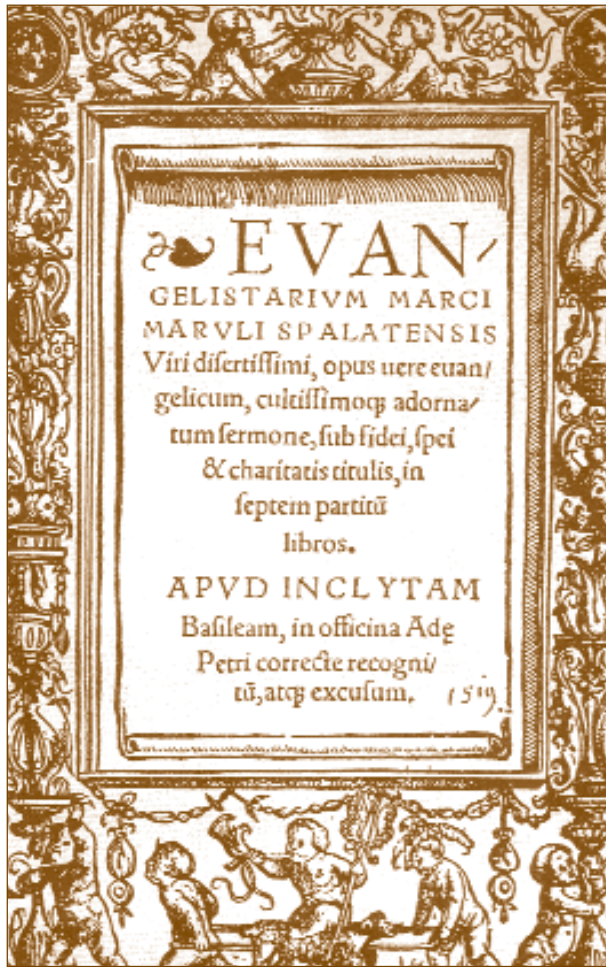

BUDIMPEŠTA – 6. rujna u Galeriji nacionalnog ureda za kulturno naslijeđe Republike Mađarske, u organizaciji Društva povjesničara umjetnosti grada Rijeke, Istre i Hrvatskoga primorja, Mađarske kulturne udruge „Baross” iz Rijeke te Nacionalnog ureda za kulturno naslijeđe Republike Mađarske otvorena je izložba umjetničke fotografije pod naslovom *Metropolis*, ili zajedničko naslijeđe Hrvatske i Mađarske; povijesna skladišta riječke luke, jedinstveni spomenik industrijske arhitekture. Autori izloženih fotografija, koje se mogu pogledati do 5. listopada, jesu Marko Gracin, Daina Glavoč, Nada Palinić, a na izložbi su se našle i fotografije iz zaklade riječkoga Državnog arhiva.

BUDIMPEŠTA – 15 godina Ureda za nacionalne i etničke manjine. U Budimpešti u sjedištu Ureda za nacionalne i etničke manjine 30. kolovoza održana je svečana sjednica u povodu 15. obljetnice utemeljenja Ureda. Na sjednicu su pozvani predsjednici državnih samouprava i bivši predsjednici Ureda, a nazočila joj je i ministrica obitelji, rada, mladeži, socijalne skrbi te jednakih prava *Kinga Göncz* pod čijom se nadležnosti od lani nalazi i Ured. Sadašnji predsjednik Ureda *Antal Heizer* zahvalio je nazočnima na njihovom radu u Uredu te uručio i priznanja dugogodišnjim djelatnicima, kazao nam je hrvatski referent pri Uredu *Martin Išpanović*. Ovom prigodom predstavljeno je i izdanje objavljeno uz 15. obljetnicu postojanja Ureda. Svečanosti je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave *Mijo Karagić* koji se i obratio nazočnima.

555. obljetnica rođenja Marka Marulića

555. obljetnica rođenja Marka Marulića, oca hrvatske književnosti i najpoznatijega Splitsanina svih vremena, prigodno je obilježena ovih dana u predvorju Muzeja grada Splita, u nazočnosti brojnih uglednika. Susret sjećanja na Marka Marulića organizirao je Književni krug Split i Marulianum, Centar za proučavanje Marka Marulića i njegova humanističkoga kruga.

Obilježavanje obljetnice Marulićeva rođenja održava se već desetu godinu, na prijedlog akademika Mirka Tomasovića, najpoznatijega marulologa. Na tome već tradicionalnom rođendanskom susretu javnosti su predstavljene dvije knjige: „Marulićev opis Splita” (koju je priredio i preveo Bratislav Lučin) i studija uglednoga francuskog sveučilišnog profesora Charlesa Bénéa. Knjigu „Marulićev opis Splita” predstavio je akademik Nenad Cambi. Riječ je o jednom ne dugom, ali vrlo zanimljivom i značajnom Marulićevu opisu, izvatku iz jednoga njegova opširnijega spisa. Taj je opis napisan prije 500 godina, a Marulić u njemu zapravo slavi svoj rodni grad, koji je

bio i ostao njegova preokupacija i kojemu je do kraja života ostao vjerran. On opisuje njegovu antičku arhitekturu i ljepotu njegovih trgova, hramova, stupova, zidina ... Opisuje na način zaljubljenika, ali tako, i s toliko uputa da ga možemo nazvati, recimo, popularno prvim turističkim vodičem po Splitu.

„Bibliodiseja 2003. – 2006.”

Od ove bi se jeseni u hrvatskim knjižnicama trebale naći knjige iz Srbije i Crne Gore, dok će se u isto vrijeme u srpskim i crnogorskim knjižnicama moći posuditi hrvatske knjige. Posljednjih se godina tek pokoja hrvatska knjižnica, i to vrlo rijetko odlučivala na samostalnu kupnju ponekoga „susjednog” naslova, tako da će se sada prvi put od raspada Jugoslavije fondovi knjižnica otkupom upotpuniti i tim knjigama. Do te je suradnje došlo uz pomoć projekta „Bibliodiseja 2003. – 2006.” koji financira nizozemska vlada, a jedan od prioritetnih ciljeva toga projekta jest uspostavljanje knjižnične, izdavačke i knjižarske suradnje među zemljama jugoistočne Europe. U sklopu toga projekta u posljednja se četiri mjeseca radilo na otkupu knjiga za hrvatske te srpske i crnogorske knjižnice – u Hrvatskoj je taj posao obavio distriks – Centar za distribuciju knjiga, a u SCG distribucijski centar „Bookbridge”.

Seminar za strane slaviste

Raslojavanje u jeziku i književnosti

Raslojavanje u jeziku i književnosti bila je tema ovogodišnjeg seminara za strane slaviste koji se u organizaciji Zagrebačke slavističke škole održao u Dubrovniku od 22. kolovoza do 3. rujna. Ove godine seminaru je sudjelovalo 89 polaznika iz 25 zemalja. Dvotjedna manifestacija 34. je, a njezin je cilj susretanje stranih studenata i profesora s uglednim hrvatskim profesorima te put dolaženja do novih spoznaja, informacija i novih znanja vezanih uz hrvatski jezik, književnost i kulturu. Voditelj Zagrebačke slavističke škole od ove je godine Krešimir Bagić, profesor stilistike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, dok je za književnoznanstveni ciklus bio zadužen Krešimir Nemeć, a za jezikoslovni ciklus Ivo Pranjaković. Zbog ograničenih financijskih mogućnosti, unatoč velikom interesu, škola nije mogla primiti sve zainteresirane. Dvotjedni seminar (želja je organizatora da on preraste u trotjedni) obuhvaćao je rad s lektoratima,

odnosno jezičnim tečajevima, prvi put ove godine imao je prevoditeljsku radionicu, proseminare namijenjene polaznicima koji vrlo dobro znaju hrvatski jezik na kojima su se obrađivale određene lingvističke i književne teme te predavanja i kulturna događanja. Danas na fakultetima i u institutima u svijetu djeluje 80-90 katedara ili lektorata hrvatskog jezika. Naravno, točan broj studenata nije poznat, ali se računa kako njihov broj varira od četiri-pet, na pojedinim katedrama pak do 40-50, kazao je voditelj Zagrebačke slavističke škole Krešimir Bagić.

Područje književne kroatistike lani, od rujna do danas, obogaćeno je izdanjem više od 400 zbirki pjesma, više od 300 prozih knjiga te 120-ak esejističkih i 20-ak novih naslova romana, reče voditelj književnoznanstvenog ciklus Krešimir Nemeć, dodavši kako su strani kroatisti dobro informirani o književnim zbivanjima u Hrvatskoj, a najradije vole čitati recentna izdanja. U

promociji hrvatske književnosti posebice je važan korak skori potez nekoliko austrijskih novinskih izdavača (dakako ako zaživi) koji namjeravaju prodavati šest hrvatskih prijevoda uz austrijske dnevne novine. Inače nikada se hrvatska književnost nije toliko prevodila kao danas.

TRENUTAK ZA PJESMU

Andrija Kačić Miošić

(Pisma od kašteljanski vitezova)

...
To je polje dugo i široko,
ne može ga prigledati oko,
ravno, plodno, puno ponosito,
gizdavo je, sasvim plemenito.
Po njem restu zelene masline, –
viruj meni, brate, do istine –
rujno vino, bilica pšenica,
svako voće, cviče i ružica.

Planovi Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a

O planovima Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a upitali smo predsjednicu Odbora Mariju Petrič, koja je kazala sljedeće: Kako znate, u listopadu će zasjedati Skupština, što znači da Odbor već tijekom rujna treba zasjesti. Obvezuje nas jedna točka dnevnoga reda koja sadrži pitanja i zadaće hrvatskoga školstva u Mađarskoj. Upravo radi toga svakoj školi kanimo poslati okružnicu, odnosno upitnicu na temelju koje djelatnici i ravnatelji mogu iznijeti svoja iskustva, prijedloge, gledišta i akutna pitanja, kako bi naša sveopća odgojno-obrazovna djelatnost bila što učinkovitija. Drugo važno pitanje je nova matura.

Kako nam je poznato, učenici trebaju iz dva predmeta polagati maturu na hrvatskom jeziku, što znači da mogu steći potvrdu o jezičnom ispitu, sve do visokoga stupnja. Budući da se učenici iz nekih predmeta javljaju na viši maturalni ispit, nisu sigurni da bi iz svakog predmeta mogli položiti viši stupanj maturalnog ispita, stoga se i u našoj ustanovi javio taj problem, naime, imali smo tri učenika koji su pošli iz povijesti, ali misleći da neće biti primljeni, nisu se odlučili za taj izbor. Inače su bili odlični učenici. Jedan je iz biologije, a dvoje njih su maturirali iz mađarskog jezika i književnosti na visokom stupnju. U tom pogledu bismo trebali dogovoriti te uputiti pismo ministarstvu kako bi se mogla ublažiti ta matura, jer i onaj učenik koji polazi na srednji maturalni ispit i postigne 79%, plus iz dva predmeta polaže na hrvatskom jeziku, taj dobiva niži, odnosno osnovni stupanj jezičnog ispita. Smatram da je takvo stanje u dvojezičnim školama pretjerano, gotovo sramotno, naime, do sada je ocjena ovisila samo o hrvatskom jeziku i književnosti. To je zapravo drugi problem o kojem trebamo raspravljati.

Dakako, to se pitanje tiče i pečuške i naše gimnazije, ali sam uvjeren da ni za osnovne škole nije svejedno jer bi o tome trebale znati kako bi svoje učenike mogle usmjeravati.

Dragi naši mali čitatelji!

Ljeto je izgorjelo u igri i radosti, ali pepeo ćemo očuvati, pepeo naših sjećanja. Napravili ste niz fotografija, videosnimaka o ljetovanjima, tulumima, ali ipak to nije sve, mnogo više ostaje u pamćenju, u kojemu svaka sitnica živi bogatim životom i nakon godina javit će se kao davna i draga razglednica. Sjetit ćete se kako ste bili maleni, kako je more bilo slano, kako je talasala voda, kako vas je sunce milovalo, ili možda i opeklo. Nakon mnogo proteklih vremena vratit će vam se slike djetinjstva te osjećaj sreće i zadovoljstva zapljusnut će vas kao valovi mora, rijeka i jezera. Na slikama sjećanja tata će vas učiti plivati, mama će vam ispeći omiljeni kolač, pa kad se svega sjetite, pre-

plavit će vas zahvalnost i poželjet ćete ocu i majci dati poljubac za sve ono što je nekoć bilo. Vjerojatno svi imate razne doživljaje iz ljeta, što biste voljeli podijeliti i s drugima. Pošaljite nam fotografiju ili crtež svoje uspomene s ljetovanja i druženja preko ljeta, pa ćemo ih objaviti. Radovat ćemo se ako ćete dodati i nekoliko rečenica o tome što je vidljivo na slici ili na crtežu. Fotografije i crteže možete slati preko pošte na adresu našeg uredništva ili putem e-maila na e-mail adresu: croatica@croatica.hu

Podijelite svoje doživljaje i s drugima preko našega tjednika! Očekujemo vaša pisma.

Uredništvo

Školsko zrcalo Gradišća

Dalje pada broj školarov u Gradišću... Zaposlen je jedan novi hrvatski učitelj u Petrovom Selu... Čuvarnica i škola u Bizonji pod skupnim peljanjem... Štart dopunske nastave za gimnazijalce i osnovnoškolare u Kisegu

Tri glavne osobe iz Bizonje ke čekaju nove zadaće. Sliva Elza Hidaši, direktorica škole i čuvarnice, Klaudija Šmatović, učiteljica hrvatskoga jezika, i Tilda Kőrösi, peljačica kulturnoga doma

Školsko vrijeme se je zopet došmuljalo sa septembrom. Od prođućega tajedna začelo se je školsko ljeto, iako minuli miseci bojsek nisu bili na toliko za užitak, zavolj mankanja sunčanih ur, kako smo, kako su na to računali svi. Isto tako je ločesta vist da u Gradišću dalje pada broj školarov, skoro sa sto učenikov je manje ljetos u našoj regiji. U deset naselji svaki dan 864 školare vabi školski zvon.

U Bizonji od ovoga ljeta osnovna škola i čuvarnica pripada pod skupno peljanje, dosadašnje školske direktorice **Elze Hidaši**. Školu pohadja 108 dice, svi se obavezno uču po hrvatski, dokle u 1. razredu imaju deset dice, u 8. razredu pak se trsi 14 učenikov. Od ovoga ljeta u školi zopet podučava hrvatski jezik u prvi dvi razredi Tilda Kőrösi.

U Kemlji se nalazi najveća gradišćanska škola s 246 učenikov, med njimi 92 školarov osvaja hrvatski jezik u školski klupa. Prvi razred je počelo 28 učenikov, a hrvatski se uču dvanajstimi. Osnovnoj školi će dojdüće ljeto zbogomdati 32 dice, med njimi 14 Hrvatov/ic – je rekla **Julika Andirkó-Nagy**, direktorica škole, ka se veseli i velikoj investiciji mjesne samouprave: djelači su još u ljeti končali

pometanje nove izolacije na krov športske dvorane. To djelo, i farbanje iznutar i van, sve skupa iznaša 4,5 milijun forintov.

Koljnofska obrazovno-odgojna ustanova

Dica petroviske Dvojezične škole

Učeniki najmanje gradišćanske škole, u Undi

pod peljanjem **Agice Sárközi** začela je školsko ljeto sa 141 učenikom. Ovde svi se obavezno uču po hrvatski. Prvi razred ima 18 mališanov, dokle će 8. razred zgotoviti 22 dice. *Unda* u svojoj maloj školi, po riči školske ravnateljice **Marije Fülöp-Huljev**, ima 14 školarov, ali prvi razred pohadjaju nek dvimi. Najbolja vist je iz Unde da je u ljeti obnovljena mala škola pomoću natičanjanj mjesne samouprave.

U Horpač zajdu iz Unde učeniki u gornje razrede, u tamošnjoj školi hrvatski podučava **Jadranka Tot**, rodom iz Hrvatskoga Židana. Kako je ona rekla, ljetos je 15-20 dice u spomenutoj školi s hrvatskom nastavom.

U Hrvatskom Židanu 66 dice je začelo

novo školsko ljeto, problematični je razred 7., jer u njem imaju samo četire školare, a pravali bi pet. U 1. razredu devetimi, u 8. razredu osmimi se uču u školi, ka je peljana od **Katike Bánó**.

Četarsku osnovnu školu iz šest naseljev pohađa od ovoga ljeta 132 dice. U prvom razredu imaju 15 dice, med njimi je šest školarov za učnju hrvatskoga, a u 8. razredu dvajsetimi se uču, tamo će se polovica njih oprastati od škole s hrvatskim znanjem. Direktorica **Magda Horvat-Nemet** je jur u drugom ciklusu odibrana za ovu funkciju, ponovno na pet ljet.

Dvojezična škola u *Petrovom Selu* med svojimi stijenami okuplja točno sto školarov. U dvojezičnoj nastavi sidi u 1. razredu 14 dice, a još po starom modelu će zgotoviti školu drugo ljeto trinajstimi.

Pokidob je dosadašnja direktorica **Jutka Handler** stupila u mirovinu, nova školska era je započeta s novom ravnateljicom **Editom Horvat-Pauković**. Pokidob će ona imati manje ur s hrvatskom nastavom, zaposlen je ovde novi učitelj, Petrovišćan Rajmund Filipović, s friškom hrvatskom diplomom.

Ne nazadnje stoju još ovde „specijalne škole” u dvi varoši.

U *sambotelskoj* OŠ Mihály Vácija jur treće ljeto biži hrvatska nastava. U trećem razredu ostaje broj školaric tri, u drugom razredu, iako su lani bili desetimi, smanjio se je broj na osam, a u prvom razredu petimi su se začeli po hrvatski učiti, uz školnikovicu **Tünde Huber**. Predvidjeno je za ovu školu i partnerstvo s hrvatskom školom, blizu Zagreba. Termin za prvi sastanak će vrijeda biti fiksiran.

Još jedna je novost s graničnoga područja: u *Kisegu* konačno i službeno se je ganulo školsko ljeto s hrvatskom dopunskom nastavom.

-Tiho-

Prelipa školska zgrada u Kemlji

Ministarstvo odgoja i obrazovanja

POZIVA

učenike 7. i 8. razreda narodnosnih škola na natjecanje iz hrvatskog jezika, hrvatskog jezika i književnosti i narodopisa

Natjecanje se objavljuje u dvije kategorije:

I. za učenike škola s predmetnom nastavom

II. za učenike dvojezičnih i jednojezičnih škola.

Natjecanje će se odvijati u dva kruga. Prvi će se krug odvijati u mjesnim školama, gdje će djeca trebati ispuniti testove sastavljenih od strane Ispitnog središta Državnog zavoda za javno obrazovanje. Zadaće se izrađuju na osnovi zahtjeva nastavnog programa narodnosnog jezika i književnosti.

Natjecanje iz hrvatskog jezika

Prvi krug, školsko natjecanje: sastoji se od jezičnih zadataka kojima će se moći osvojiti 50 bodova, te sastavaka također 50 bodova.

Sve obavljene zadaće (bez ispravljanja) treba poslati u roku pet radnih dana u Državni zavod za javno obrazovanje. Točna adresa: Országos Közoktatási Intézet, 1364 Budapest, Pf.:120. Ispravit će ih Odbor za natjecanje.

Datum I. kruga: 16. ožujka (četvrtak) 2006. u 14.00 sati.

Drugi krug, državno natjecanje: Mogu se natjecati učenici koji su postigli najbolje rezultate na školskim natjecanjima. Natjecanje je usmeno, teme: svakodnevni razgovor, vezano uz predmet, recitiranje pjesme ili proze.

Zadaće I. kruga u škole će poslati najkasnije do 10. ožujka 2006.

Datum II. kruga, završnica: 22.-26. svibnja 2006.

Zadaće II. kruga: Usmeno natjecanje (moguće je osvojiti 100 bodova).

Natjecanje iz hrvatskog jezika i književnosti

II. krug natjecanja. Ispunjavanje pismenih zadataka (vrijeme ispunjavanja 240 minuta). Zadaće će sadržati tekstove razumijevanja, pisanje sastavka s temama iz hrvatske kulture i književnosti, pisanje funkcionalnog teksta. Ne dopušta se korištenje rječnika.

Datum I. kruga: 10. siječnja 2006. u 14.00 sati.

II. Krug natjecanja, završnica. *Datum II. kruga:* 24. travnja 2006.

Natjecanje iz narodopisa

Natjecanja se odvijaju po istom sustavu kao i druga.

I. krug natjecanja: održava se u školama po pismenim zadacima izrađenih od strane Državnog zavoda za javno obrazovanje.

Datum I. kruga: 9. ožujka 2006. 14.00 sati.

II. krug natjecanja:

Datum državne završnice: 22.-26. svibnja 2006.

Rok prijave za sva natjecanja: 31. prosinca 2005. na adresu Državnog zavoda za odgoj i obrazovanje – Országos Közoktatási Intézet, 1364 Budapest, Pf: 120.

Kratak pregled hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova u Pomurju

Za manjine zatvaranje i najmanje manjinske ustanove velik je gubitak jer se time gubi broj malih „žarišta“ koja okupljaju žitelje hrvatskoga podrijetla, gdje se rabi i širi manjinski jezik i gaji naša kultura.

*Sedmi razred u Fičehazu
pohađa samo pet učenika*

Prvoga rujna otvorila su se vrata osnovnih i srednjih škola diljem naše zemlje, što za školarce, nastavnike, profesore znači početak još jedne školske godine s mnogo rada, strpljenja, problema, veselja i drugih iskustava. Svaka školska godina donosi nešto novo, mijenjaju se programi, učenici i nastavnici, uvedu se nove knjige ili kružoci, a štošta se i ukine. Upravo ta promjena za učenike i djelatnike ustanova znači nove izazove, no stvara i napetosti.

Promjene ne nastaju samo u pojedinim ustanovama već i u cijelome školskom sustavu, naime, dok prije nekoliko desetljeća opstanak školskih ustanova uopće nije bio upitan, danas se njihov broj iz godine u godinu smanjuje.

Opadanje nataliteta prouzročio je smanjenje broja djece, a tako i školaraca. Taj je problem najviše pogodio dječje vrtiće i osnovne škole, dok će se ta tendencija u srednjim školama javiti malo kasnije. To proizlazi iz toga da su nekada u srednje škole primljeni većinom učenici s boljim rezultatima, no sada je težnja da svi školarci dobivaju srednje obrazovanje, stoga se krug prijavljenih proširio.

U ustanove koje su svojom djelatnošću postigle neki prestiž javlja se više učenika nego što ih one mogu primiti, primjerice u našu pečušku osnovnu školu i gimnaziju, gdje je u posljednjih godina broj upisanih porastao čak 25%.

U Zalskoj županiji svake nove školske godine zatvara se nekoliko škola odlukom mjesne samouprave, i to uglavnom zbog visokih troškova ustanove, te maloga broja djece.

U 2005./2006. školskoj godini u Zalskoj županiji djeluje deset osnovnih škola s osam razreda u kojima ima manje od 80 učenika, a postoji 60 u kojima nema ni 120 školaraca. Među hrvatskim pomurskim

ustanovama paleta je široka i što se tiče upravljanja i broja djece. Svaka samouprava i ustanova pokušava za sebe, za djecu i za roditelje pronaći odgovarajuća rješenja, stoga se svake godine nešto mijenja.

U **Fičehazu** u posljednjih nekoliko godina broj učenika stagnira, iznosi 60-ak. I ove će godine raditi sa 60 učenika. Osnovna škola, dječji vrtić i dom kulture radi pod istim ravnanjem kao Osnovno obrazovno središte na čelu s Istvánom Molnárom. U školskoj ustanovi radi deset nastavnika, a nastava se dopunjuje s honorarnim djelatnicima. Trenutno ne radi nijedan učitelj hrvatskoga jezika u punom statusu, naime, učiteljice su na porodiljskom dopustu. Njih zamjenjuje jedna učiteljica koja je završila hrvatsku srednju školu za odgajateljice, te honorarno jedna sa završenom visokom školom hrvatskoga jezika. Dječji vrtić pohađa 15 djece, o njima skrbe dvije odgajateljice s hrvatskom strukom. Voditeljica vrtića je Erika Nemet. Hrvatski jezik se uči kao predmet tjedno četiri sata. Poslove doma kulture obavlja jedna učiteljica. Premda mjesna samouprava za školu treba izdvojiti velika financijska sredstva (svake godine im je proračun u minusu), ona je želi zadržati.

Mlinaračku školu pohađa 150 djece osnovne i strukovne škole u kojima se podučava hrvatski jezik četiri sata tjedno. Ustanova ima novoga ravnatelja. Po zavr-

Škola u Mlinarcima

šetku dvogodišnjega sudskog spora između bivše ravnateljice Etelke Doboš Horvat i mjesne samouprave raspisan je natječaj za ravnatelja osnovnog i stručnog obrazovnog središta. Na natječaj su se prijavile dvije osobe (Hrvat i Mađarica) od kojih je odlukom Samouprave izabrana Mađarica Erzsébet Richter. U ustanovi radi tri učitelja s visokom spremom hrvatskoga jezika, te tri učiteljice razredne nastave sa znanjem hrvatskoga jezika.

Većinom zbog financijskih poteškoća, u strukovnoj školi smanjen je izbor struka. Nuđeno je učenje za kuhara, konobara i stolara.

Pod njezinim krovom djeluje i dječji vrtić koji pohađa 17 vrtićaša, s njima su dvije odgajateljice s hrvatskom spremom. Voditeljica vrtića je Jelena Kőrösi.

U **Sumartonu** je došlo do korjenitih promjena. Dok je do sada osnovna škola djelovala samostalno s četiri razreda, od ove školske godine priključila se serdahelskoj ustanovi kao podružna škola. Na žalost, zbog maloga broja djece, kojih je 23, razredi su spojeni i neki pedagozi otpušteni. Njihov se broj smanjio s pet na tri. Hrvat Žolt Trojko, bivši ravnatelj, dobio je status voditelja ustanove.

Učiteljice u školi govore hrvatski jezik, a voditelj sada ga usavršava na tečaju.

Mjesni dječji vrtić, koji pohađa 22 djece, zajedno sa školom postao je podružnom ustanovom. U njem rade dvije odgajateljice s poznavanjem hrvatskoga jezika. Voditeljica dječjeg vrtića je Eržebet Hederić.

Osnovna škola i umjetnička škola osnovnoga stupnja Katarine Zrinski u **Serdahelu** u procesu je preobrazbe kao ustanova, naime, njoj su se priključile i sumartonske odgojno-obrazovne ustanove. Na godinu dana za ravnateljicu je izabrana Hrvatica Marija Bišković Tišler. Samo serdahelsku zgradu pohađa 143 učenika iz raznih naselja (Serdahel, Sumarton, Pustara, Mlinarci, Letinja), njih podučava 16 nastavnika od kojih sedmero imaju visoku stručnu spremu iz hrvatskoga jezika, a učiteljice razredne nastave također su završile hrvatsku učiteljsku školu u Baji. Glede kadrova uvođenje dvojezične nastave ne bi bio problem, što je već potakla Hrvatska državna samouprava, ali prema tome nadležni nisu koraknuli.

Škola će godinu dana raditi po dosadašnjem programu, hrvatski jezik će se učiti tjedno četiri sata, a učenici mogu birati umjetničke struke: glazbenu i likovnu umjetnost te ples.

U dječjem vrtiću, gdje je po neslužbenim informacijama trebalo započeti jedno-

Keresturska škola ima najorganiziraniju suradnju s hrvatskom školom preko granice

jezično podučavanje, od jeseni su spojene dvije skupine i smanjen je broj odgajateljica s tri na dva. Obje odgajateljice dobro govore hrvatski jezik. Dječji vrtić pohađa 25 djece, a broj će im uskoro porasti na 28. Voditeljica vrtića je Zlata Penzeš.

Osnovnu školu Nikole Zrinskog u **Keresturu** pohađa najviše učenika, čak 160. Samouprava je i u toj ustanovi željela otpustiti pedagoge, međutim, Hrvatska manjinska samouprava s time se nije složila. U toj ustanovi radi 17 nastavnika, među njima ima dva s diplomom visoke škole hrvatskoga jezika.

Ravnateljica Anica Kovač izabrana je na pet godina, koja također dobro govori hrvatski jezik. Pod ravnanje škole pripada i seoska knjižnica te dom kulture.

Dječji vrtić samostalna je ustanova, na njezinu je čelu Mađarica Rózsa Tolnai. Predškolsku ustanovu pohađa 50 djece, radi se u tri skupine. Samouprava je i tu željela provesti racionalizaciju, tj. smanjenje broja odgajateljica sa sedam na šest, no manjinska samouprava ni time se nije složila i zasada je ostalo po dosadašnjem. Sve odgajateljice, osim ravnateljice, završile su hrvatsku školu za odgajateljice

U drugim hrvatskim naseljima osnovne škole više ne rade. U **Pustari** još djeluje hrvatski dječji vrtić sa 17 djece u kojem rade odgajateljice s hrvatskom spremom. Voditeljica je Eržebet Penzeš.

Posebno mjesto u tome nabrajanju zauzima osnovna škola u **Belezni**.

Belezna je nekoć bila hrvatsko selo, no danas hrvatski govore samo ljudi najstarije životne dobi. U školi je sve manje djece. Ove školske godine u sedam razreda ima 28 učenika.

Ravnateljica Margita Kele pokušava učiniti sve kako bi se škola zadržala, ali bilo kada se može očekivati njezino zatvaranje. Hrvatski jezik u školu je uveden prije šest godina, jezik uči više od 85% djece, predaje ga učiteljica koja je završila hrvatsku učiteljsku školu u Baji. Ona odlazi i u dječji vrtić tjedno dva puta održati zanimanja na hrvatskome jeziku.

U ostalim naseljima gdje djeluju hrvatske manjinske samouprave, nema narodnosnih ustanova. U **Petribi** još djeluje dječji vrtić, ali se u njemu ne čuje hrvatski jezik. U **Bečehelu** i **Letinji** nema nikakvog organiziranog učenja hrvatskoga jezika.

U **Kaniži** u jednom dječjem vrtiću održavaju se zanimanja na hrvatskom jeziku tjedno jedan put, u jednoj osnovnoj školi i u dvije srednje škole uči se hrvatski jezik fakultativno.

Većina naselja se bori za svoje ustanove, i traži sve moguće načine za njihov opstanak, no vrijeme će pokazati koje će moći opstati. Za manjine zatvaranje i najmanje manjinske ustanove velik je gubitak jer se time gubi broj malih „žarišta“ koja okupljaju žitelje hrvatskoga podrijetla, gdje se rabi i širi manjinski jezik i gaji naša kultura.

Beta

Aktualni trenutak u HOŠIG-u

Upravo smo danas započeli novu školsku godinu, kazala nam je ravnateljica HOŠIG-a Marija Petrič. Malo mi je i čudno izgovoriti 2005-a, 2006-ta, misleći da nam skoro neće stići dvijetisućita, i evo, već je pet godina minula u novome stoljeću. Naravno, mi smo već od prošloga tjedna u školi, naime, imali smo usavršavanje odgojiteljica i učitelja, nastavnika i profesora koje je organizirao HDS. U srijedu je uslijedila osnivačka sjednica, a u četvrtak smo pošli na zajedničko putovanje, na edukacijski izlet u Hrvatsku, i to na otok Pag u Vlačiće. Put je sadržao više ciljeva, s jedne strane, da se upoznamo s otokom Pagom i Vlačićima, gradom Pagom i Novaljom te obližnjim gradom Zadrom. Drugi važan cilj je bio da naši djelatnici vide koje su sve mogućnosti hrvatskoga Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta za organiziranje jezičnih i drugih stručnih tabora te izlete učenika naših škola. Trebam reći da su mnogi bili ugodno iznenađeni s viđenim, počevši od mora, pa sve do mogućnosti športa i razonode, odnosno odličnoga hotelskog smještaja. Dakle, prilike su povoljne, i već tijekom ove godine u rujnu polaznici našega 8. razreda sa svojom razrednicom provest će nekoliko dana na Pagu. Osobno smatram da je putovanje bilo od velike koristi unatoč tomu što smo sada u gustom poslovanju glede administracije, ipak se nadamo da će se to nadoknaditi jer smo već jučer, 31. kolovoza, imali popravne ispite i 1. razredni ispit, na kojima su nam svi učenici prošli, osim jednog, kome je zbog obiteljskih razloga nastavničko vijeće odobrilo polaganje ispita poslije.

Jučer je na sjednici otvaranja školske godine, uza žestoku raspravu, bilo riječi o našem Osnivačkom dokumentu, koji je prošle godine modificiran i u kojem se kaže da nismo državna ustanova, već škola koja pripada glavnome gradu i Peštanskoj županiji. Naime, nadležni su organi prošle godine, prema zakonu Ministarstva financija, tražili da se maksimalizira broj djece, odnosno učenika. To je s naše strane i učinjeno, ali statistički podaci OŠ gdje su navedeni i stalni boravci učenika, prema članu Zakona o školstvu 121, ako ustanova unazad pet godina ima 51% polaznika iz najmanje pet županija, može postati državnom ustanovom. Na žalost, u nas to ne ide baš najlakše jer ni roditelji nisu skloni pustiti djecu u osnovne škole izvan njihova naselja, a kamoli u glavni grad koji je

podosta udaljen od naših naselja, pa je stoga i broj učenika u osnovnoj školi mnogo veći nego u gimnaziji. Ta je problematika prenesena i Hrvatskoj državnoj samoupravi. Budući da među našim djelatnicima nije bilo suglasja u tome pogledu, izražena je želja da se uz pripomoć HDS-a ova problematika opet stavi na dnevni red.

Jučer, 31. kolovoza, bio je i naknadni upisni rok, tako da naša ustanova zasada ima ukupno 195 učenika, od toga 97 gimnazijalaca, 57 polaznika je u Đačkome domu, dok se u vrtić upisalo 47 mališana. Stoga sam, s jedne strane, zadovoljna, s druge pak nisam jer bi bila radosnija da imamo više gimnazijalaca.

Što se pak zadaća tiče, među narednima je da do 7. rujna trebamo podnijeti podjelu predmeta, a do 16. studenoga sačiniti modifikaciju Školskoga pravilnika (SzMSz-a). Posebno bih istakla da će i ove godine sa strane Državnog ispitnog centra (OKI) iznova krenuti državno mjerenje u znanju mađarskog jezika, u 4., 6., 8. i 10. razredu. U tome pogledu smo već zadužili odgovarajućega profesora za usavršavanje kako bismo sve mogli najučinkovitije provesti u praksi. To će se mjerenje odnositi i na hrvatski jezik u 4. razredu naših dvojezičnih i jednojezičnih škola.

Mogla bih još dodati da su naši maturanti 30. kolovoza zrakoplovom otputovali u Dubrovnik. Veoma mi je drago da im možemo osigurati takav put, naime, surađujemo s dubrovačkim Djevojačkim đačkim domom. Njihovi učenici i djelatnici ovaj naš posjet uzvratit će za proljetnih

školskih praznika. U svezi s udžbenicima mogu reći da je profesorica Eva Filipović na otvaranju školske godine izvijestila roditelje i učenike o udžbenicima, koji ni ove godine nisu pristigli navrijeme. Cijena im je visoka, od sedam pa sve do 20 tisuća forinti. Ono što se govori i piše u medijima o besplatnim učilima, nije na svom mjestu jer postoji zakon koji su to učenici koji se mogu koristiti tom mogućnosti. U skladu s navedenima, i udžbenici za strane jezike – u nas njemački i engleski – ne mogu se svake godine osigurati za svakog učenika. Zasada smo osigurali za dva razreda.

M. Dekić

Tukulja

Prema Miklósu Giczyju, ravnatelju tukuljske osnovne škole, u njihovoj ustanovi ove školske godine ukupno ima 810 učenika. Učiteljica Marija Prener Doboczki hrvatski jezik nadalje predavat će u nižim razredima, a nastavnica Dragica Mandić, isti predmet predavat će u 7. razredu. Točan broj učenika zasada još nam nije poznat. Ravnatelj je izrazio potrebu za jednog nastavnika u polustatusu koji bi također pridonio još učinkovitijoj nastavi hrvatskoga jezika. U tamošnjem Hrvatskom vrtiću, pod vodstvom odgojiteljice Marte Grgić, uz odgojiteljicu Martu Sentivanski Agić, ove godine ukupno 56 djece se odgaja dvojezično.